

Одеська національна
музична академія
імені А.В. Нежданової

ГО «Українська
хорова асоціація»

ЦЕНТР
українсько-європейського
наукового співробітництва

Одеська національна музична академія імені А.В. Нежданової
ГО «Українська хорова асоціація»
Центр українсько-європейського наукового співробітництва

Всеукраїнське науково-педагогічне
підвищення кваліфікації

**ХОРОВА ТВОРЧИСТЬ ТА ОСВІТА:
ОСМИСЛЕННЯ ТРАДИЦІЙ,
ОПАНУВАННЯ НОВАЦІЙ**

22 травня – 2 липня 2023 року

Видавничий дім
«Гельветика»
2023

УДК 784.1+37.018:784.9(062.552)
Х-80

Організаційний комітет:

Олександр Леонідович ОЛІЙНИК – кандидат мистецтвознавства, професор, народний артист України, ректор Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової;

Олександра Іванівна САМОЙЛЕНКО – доктор мистецтвознавства, професор, проректор з наукової роботи Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової;

Євгенія Миколаївна БОНДАР – доктор мистецтвознавства, професор, заслужений діяч мистецтв України, завідувач кафедри хорового диригування Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової;

Сергій Миколайович САВЕНКО – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри хорового диригування Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової, голова ГО «Українська хорова асоціація».

Хорова творчість та освіта: осмислення традицій, опанування новаций : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 22 травня – 2 липня 2023 року. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. 172 с.

ISBN 978-617-554-160-9

У збірнику представлено матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації «Хорова творчість та освіта: осмислення традицій, опанування новаций» (22 травня – 2 липня 2023 року).

УДК 784.1+37.018:784.9(062.552)

© Одеська національна музична академія імені А.В. Нежданової, 2023

© ГО «Українська хорова асоціація», 2023

© Центр українсько-європейського наукового співробітництва, 2023

ISBN 978-617-554-160-9

ЗМІСТ

«Згадайте, братія моя» Віталія Губаренка: жанрові діалоги Батовська О. М.	7
Провідні стильові тенденції розвитку виконавських традицій Одеської хорової школи Бідняк І. В.	11
Кваліфікаційний іспит з диригування хором: дистанційний формат Васильєва О. В.	14
Вокально-хорова робота через призму дитячої театральної школи Величко Л. М.	18
Взаємодія вчителя та його наступників у процесі самовідтворення просторово-часової системи виконавської хорової школи: ключові аспекти Віла-Боцман О. П.	25
Хоровий стиль «Урочистої Літургії» Л. Дичко Власополов Ю. О.	29
Проблема формування лідерських якостей майбутнього вчителя музичного мистецтва в системі диригентсько-хорової підготовки Гетманець Н. Ю.	31
Диригентський факультет Київської консерваторії: становлення й розвиток (1930-ті роки) Гнатюк Л. А.	34
State policy in the field of culture in the context of choral music development Hololobov S. M.	39
Виконавська манера белтінг в творчості українських вокалістів Дрiнєвська В.С.	43
Теоретичні аспекти дослідження професійної діяльності концертмейстера хору Замишляєва Є. В.	45
Дмитро Степанович Бортнянський та його час Іванченко О. Ю., Савчук О. М.	47
Елементарні вправи по постановці диригентського апарату Карпова Н. О.	51

Національне хорове мистецтво як засіб розвитку духовного потенціалу особистості	
Козій О. М.	57
Значення самостійної роботи студента в процесі опанування дисципліни «Хоровий клас» в закладах музичної освіти	
Комарніцький Я. В.	59
Творчий портрет диригента Віктора Королевського	
Королевська Т. О.	63
До питання виховання хорового концертмейстера	
Корольова Т. В.	67
Формування вокально-хорових навичок у навчальному хорі	
Кузів М. В.	72
Роль елементів хореографії у формуванні та вираженні хорового образу	
Лагуніна І. В.	74
Акторські здібності як компонент професійної майстерності хорового диригента	
Леснік О. С.	76
Сакральні аспекти сучасного українського хорового мистецтва	
Литвиненко О. В.	80
Творчі й педагогічні засади виховання хормейстерів у класі Льва Миколайовича Венедиктова	
Лукашенко Н. О.	82
До проблеми виконання хорових творів зарубіжних композиторів	
Лю Чженьянь	86
III Регіональний конкурс хорових диригентів у м. Івано-Франківськ серед студентів мистецьких навчальних закладів (Дрогобича, Івано-Франківська, Тернополя, Львова, Ужгорода)	
Манелюк О. І.	89
Питання диригентської постави як важливий аспект у сучасній музичній педагогіці	
Миндюк А. Р.	91
Професійне самовдосконалення хорового диригента: виклики та можливості	
Мірзоян К. О.	93
Розвиток ладо-інтонаційного слуху та вокально-хорових навичок на початковому етапі роботи в хоровому колективі	
Мудранинець М. М.	97

Вокально-хорові традиції Ніжинської вищої школи в контексті сучасного буття Нестеренко О. М.	102
Організація та проведення самостійної роботи при підготовці майбутніх хорових диригентів Раструба Т. В.	104
Формування комунікативних навичок вокаліста в контексті взаємодії концертмейстера та учня на уроках вокальної підготовки Рудякова О. Г.	107
Фольклорний гуртовий спів як основа народного хорового виконавства Семенчук В. В.	109
Методичні прийоми опанування хорових творів китайських композиторів Соколова А. В., Мартиненко І. І.	113
Новітні підходи в підготовці сучасного учителя музичного мистецтва Сухецька О. В.	116
Кантата Л. Ревуцького «Хустина»: комунікативний вимір (до 100-ої річниці написання твору) Таранченко О. Г.	119
Організація роботи в хорі старших класів музичної школи Тимчик О. Й.	123
Хорова творчість як доміантна складова композиторської спадщини Б. Фільц Ткаченко І. Ю.	126
Дівочий камерний хор Київського дитячого музичного ліцею імені Миколи Віталійовича Лисенка: минуле і сьогодення Холодна О. О.	130
Традиції італійського бельканто в українській вокальній школі Чумаченко Т. В.	133
Формування емоційно-вольової саморегуляції у майбутніх хорових диригентів Чурикова-Кушнір О. Д., Софроній З. В.	137
Метод «внутрішнього бачення» образів в курсі «Читання хорових партитур» (з досвіду Одеської хорової школи) Шатова І. О.	140
Духовно-архетипові аспекти хорової творчості М. Леонтовича Шевчук І. Г.	143

Питання мобільності сучасного хормейстера	
Шейко Г. В.	145
Дикція в хорі	
Шиман М. М.	148
Вокальна педагогіка	
Шпудейко О. С.	150
Магістерський творчий проєкт хорового диригента: змістовно-структурний аспект	
Шумська Л. Ю.	158
Дитяче хорове виконавство на зламі тисячоліть	
Щербій С.О.	163
Хоровий менеджмент – важлива складова диригентсько-хорової підготовки	
Ярмолюк О. В.	166

STATE POLICY IN THE FIELD OF CULTURE IN THE CONTEXT OF CHORAL MUSIC DEVELOPMENT

Hololobov S. M.

*Candidate of Sciences in Public Administration,
Associate Professor at the Department of Event Management
and Social Communications*

*Separate Division "Mykolaiv Branch of the Kyiv National University
of Culture and Arts"
Mykolaiv, Ukraine*

Choral music, as an important component of the cultural heritage of society, plays a significant role in the formation and preservation of national identity, cultural heritage and social development. In today's world, where the cultural sphere is of great importance for the harmonious functioning of society, state policy in the field of culture is of particular importance. In the context of the development of choral music, public policy becomes a determinant of its flourishing and spread, as well as affects the creative opportunities, social integration and economic potential of this industry. Therefore, the study of state policy in the field of culture in the context of the development of choral music is extremely relevant and important for ensuring the sustainable and productive development of choral art in the world.

The need for state support for choral music is based on a number of factors that influence its development and importance for the cultural life of society. First, choral music plays an important role in preserving and transmitting cultural heritage, national identity and traditions. This is an important aspect of the formation and preservation of the nation's cultural heritage, and state support helps to preserve valuable choral traditions and pass them on to future generations. Secondly, choral music has a significant social impact. It contributes to community building, supports social integration and the development of interpersonal relationships. Choirs create opportunities for communication, cooperation, and the development of creative skills, which contributes to the formation of a healthy social environment and improves the quality of life of the community. State support for choral music helps to ensure access to this art form for different social groups and equal opportunities for the development of choral talent. Thirdly, the economic benefits of developing choral music cannot be neglected. Choral concerts, festivals and other events attract tourists, promote cultural tourism and create economic opportunities for local communities. State support in this context contributes to the development of

infrastructure, investment and job creation in the field of choral music [3]. Thus, the need for state support for choral music is due to its cultural significance, social impact, and economic benefits. This requires the development of an effective state policy in the field of culture aimed at supporting and developing choral music, which will ensure its sustainable and improved development in the world.

State support for choral music in Ukraine is not effective enough. This is reflected in the following aspects, which indicate an unsystematic and insufficient approach to the development of this sphere. Despite the potential of choral music as an important element of cultural heritage and social interaction, many problems remain unresolved due to the ineffectiveness of state policy in the field of culture. First, budget funding for choral music in Ukraine is limited and unsatisfactory. Insufficient allocations of funds to support choral groups, organize festivals, concerts and other events limit the possibilities for the development of choral music. The lack of sufficient financial resources makes it difficult to maintain professionalism in this area, limits the opportunities for training, development of new projects, and the involvement of highly qualified teachers and conductors. Secondly, the lack of state attention to organizational and infrastructural issues in the field of choral music affects its development. The lack of specialized premises, adequate sound equipment, and technical support limits the ability to conduct quality choral performances and training. The lack of appropriate infrastructure affects the quality of performances and encourages the outflow of talented young people in search of better conditions. Thirdly, insufficient support in the field of education and development of choral music also hinders its sustainable growth. The insufficient inclusion of choral singing in the curricula of schools and higher education institutions, the lack of specialized departments and faculties, and limited access to professional training and master classes in choral art create obstacles to the development of musical potential [1]. Thus, the ineffectiveness of the state policy in the field of culture in supporting choral music in Ukraine is manifested in insufficient funding, lack of attention to organizational and infrastructural aspects, and limited access to education and development. Overcoming these problems requires a review and improvement of state policy, attracting more funding and developing the necessary infrastructure, as well as promoting music education and professionalism in the field of choral music.

In addition to the aforementioned problematic aspects, there are a number of other issues that affect the development of choral music in contemporary Ukraine. Among the main ones are the following:

- Lack of a youth audience. Choral music, especially traditional choral music, is less attractive to the younger generation. Many young people do not show sufficient interest in participating in choirs or attending choral

concerts. This may reduce the base of talented young performers and limit the possibilities for the development of choral music in the future;

- Loss of traditional choral values. In recent decades, there has been a loss of traditional choral values in Ukraine. This is due to a change in the cultural environment, the loss of historical heritage, insufficient reference to traditional choral forms, and the Russian-Ukrainian confrontation. This can lead to the disappearance of unique musical traditions and heritage [5];

- Challenges of professional growth. It is important for choirs to have access to quality music education, improve their professional level, and introduce new technologies. However, not all choirs have sufficient resources and opportunities for training and professional development of their members. This can limit their potential and affect the quality of performance and innovation;

- Decreasing popularity of choral music. In the modern world, competition with other genres of music and mass entertainment formats is growing. This can lead to a decrease in public interest in choral music and less support from the general public, media, and business environment;

- Financial difficulties. Many choirs face challenges related to funding. The lack of sufficient funds to purchase the necessary equipment, organize concerts, and pay salaries for managers and performers can significantly limit their activities and development [6].

These problems in Ukraine require state attention and the development of effective strategies and policies to support choral music. By solving these problems, it is possible to promote the preservation and development of the choral music tradition in Ukraine and ensure its important role in the cultural life of the country.

To solve the problems associated with the development of choral music in contemporary Ukraine, the following specific ways can be suggested:

- Increase financial support. The state should allocate sufficient resources to finance choral groups, especially those with a professional orientation. This may include providing grants, scholarships, assistance in attracting sponsors, and developing a patronage culture;

- Development of education and professional development. It is necessary to ensure access to quality music education and support the professional development of choral performers, conductors and choirmasters. This can be done through the organization of master classes, seminars, residencies, and cooperation with national and international experts;

- Promote choral music among young people. It is important to increase the interest of the younger generation in choral music. This can be done by introducing educational programs, intensifying competitions,

festivals, and other events that will promote choral singing among young people. It is also necessary to use modern technologies and interactive formats to engage young people in choral projects [2];

– International cooperation and exchange of experience. Ukraine should actively cooperate with international organizations, foundations, and cultural institutions to attract external expertise, share experiences, and expand opportunities for participation in international projects, festivals, and competitions.

– Engaging the public and the business community. To support the development of choral music, active participation of the public and the business environment is necessary. The state can help create favorable conditions for sponsoring choirs, organizing charity events, partnering with the private sector, and developing patronage initiatives [4].

These specific ways can help to overcome the main problems in the development of choral music in modern Ukraine and create favorable conditions for the preservation and development of the country's multifaceted choral tradition.

Thus, the general context of the development of choral music in the modern world and the specific problems faced by Ukrainian choral music call for an effective state policy in the field of culture. To ensure the sustainable development of choral music in Ukraine, it is necessary to increase financial support, focus on the development of education and professionalism of choral performers, attract the attention of young people to choral music, and engage the public and business environment. In addition, international cooperation and exchange of experience is an important element. Only with a comprehensive approach and active interaction of various actors will the state be able to create favorable conditions for the development of choral music in Ukraine and preserve its centuries-old tradition. The implementation of an effective state policy in the field of culture in the context of choral music development is of great importance for enriching the cultural life of the country and supporting choral creativity as an integral part of the musical heritage.

References:

1. Bailo, N. (2010). Formation of the state strategy for the development of musical culture at the state level. Efficiency of public administration: Collection of scientific papers. Issue 25, 48-56.

2. Bartleet, B., & Higgins, L. (Eds.). (2018). The Oxford handbook of community music. Oxford University Press.

3. Geisler, U., & Johansson, K. (Eds.). (2014). Choral singing: Histories and practices. Cambridge Scholars Publishing.

4. Karabaska, L. (2014). Choral art of Ukraine: genesis, conceptual principles (XIX-XX centuries). *Bulletin [of the Kyiv National University of Culture and Arts]. Art History*, (30), 44–51.

5. Kenny, A. (2016). *Communities of musical practice*. Routledge.

6. Sadovenko, S. (2022). Choral art of Ukraine as a multilevel socio-cultural phenomenon in the context of the historical process. *Culture and Modernity*, (1), 48–55.

ВИКОНАВСЬКА МАНЕРА БЕЛТІНГ В ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ВОКАЛІСТІВ

Дріневська В.С.

заслужена артистка України,

доцент кафедри музичного мистецтва

Київський національний університет культури і мистецтв

м. Київ, Україна

Виконавська манера белтінг є популярною технікою вокального виконання в естрадній музиці, зокрема українські вокалісти естради також її використовують у своїй творчості. Белтінг забезпечує співакові можливість підняти вокальний звук, зробити його гучним, емоційним та виразним. Проте, як і з будь-якою іншою вокальною технікою, неправильне використання белтінгу може призвести до травми голосового апарату та інших проблем з голосом. Тому важливо, щоб вокалісти, які використовують белтінг в своїй творчості, витрачали час і зусилля на розвиток ідеальної техніки виконання.

Для українських вокалістів важливо навчитися правильно контролювати дихання і знаходити оптимальну позу для співу. Також важливо усвідомити сутність цієї вокальної техніки та вчитися правильно виконувати белтінг, щоб уникнути травм голосового апарату і зберегти голос на довгий термін. Важливо враховувати, що кожен вокаліст має свої власні особливості і індивідуальні вимоги до вокальної техніки, тому необхідно звертатися до професійних вокальних педагогів, які зможуть допомогти розвивати свої здібності та уникати можливих проблем з голосом.

Оскільки белтінг є важливою складовою вокальної манери естрадних виконавців, інтерес до дослідження правильної техніки виконання белтінгу в творчості українських вокалістів є дуже високим. Дослідження виконавської манери белтінгу допоможе вокалістам